

HOE STAAT HET MET DIT PROBLEEM OP UW SCHOOL? (II)

In een vorig nummer werd voortzetting van het artikel beloofd, zo minstens 10 kaartjes binnenkwamen. Het waren er negen. Laat ik geen cijferaar met enge opvattingen zijn en de rubriek voortzetten.

U weet het, er werd een overzicht gegeven van de omschrijving voor Renaissance en Humanisme. Bijzonder aardig vond ik het, dat een onzer lezers mij zijn definities nog toezond. Volledigheidshalve laat ik ze hier volgen:

Onder Renaissance verstaat men de opleving der Klassieken van ongeveer 1350 af en de daarmee gepaard gaande invloed der Ouden op alle gebieden van het leven.

Onder Humanisme verstaat men het streven om met de kennis, verworven door de bestudering der Oudheid, de mensheid gelukkiger en beter te maken. Humanisten zijn diegenen, die zich speciaal met de studie der Klassieken bezighouden. Men zou kunnen zeggen, dat het Humanisme de Renaissance heeft veroorzaakt. Het begrip Renaissance is uitgebreider dan het begrip Humanisme.

De Romantiek

A. Definities:

- a. De Romantiek is een geestesstroming, die tegenover de aanbidding van de rede meer de nadruk wil leggen op het gevoel. Enige algemene kenmerken zijn:
Vlucht uit het werkelijke leven in een droomwereld; overgevoeligheid; liefde tot de natuur; een terug verlangen naar vroegere tijden, vooral de M.E.
- b. Romanticus is in het algemeen hij, die leeft in onvrede met het hier en het nu. In de 19de eeuw manifesteert zich deze geesteshouding in:
1. individualisme; 2. opstandigheid (Weltschmerz); 3. liefde tot de natuur; 4. religieuze verdieping; 5. historische belangstelling; 6. humor-cultus.
- c. Romantiek is de geesteshouding van in-zichzelf-verdeelde persoonlijkheden, levende in een in-zichzelf-verdeelde tijd.
Aan b. zou kunnen worden toegevoegd:
7. vrijheidsdrang; 8. eenzaamheidsgevoel; 9. onvervulbaar geluksverlangen; 10. rusteloosheid; 11. wereldverachting; 12. dichtertrots.
- d. Onvrede met het hier en nu; deze onvrede staat in verband met minder gunstige sociale toestanden. Van de Romantiek in het algemeen moet onderscheiden worden de zg. Nationale Romantiek in de letterkunde in de 19de eeuw.
- e. De Romantiek is ontstaan als reactie op het Rationalisme. Belangrijke elementen zijn:

1. "Feeling gives a better understanding than thinking".
2. "The simple life of the poor, and country-life were idealized".
3. "Escapism"; dit ontvluchten van de harde werkelijkheid richt zich op:
het verleden (M.E.),
het heden (het verre Oosten, mysterie, bovennatuurlijke dingen),
de toekomst (revolutionair).
- f. Romantiek is de reactie op het Rationalisme, waarbij men tot het inzicht kwam dat de mens niet alleen bij brood kan leven.
- g. De Romantiek is die beweging, welke de "rede" terugdringt en een voor-
namer plaats toekent aan persoonlijke gevoelens en de verbeelding.
- h. De Romantiek is de reactie op de verstandsdwingelandij van het Rationa-
lisme die het gevoelsleven heeft onderdrukt.
Ze openbaart zich als onder a. is omschreven.
- i. Romantiek is de geestelijke en artistieke richting, die de vrije ontplooiing
van de persoonlijkheid wil bevorderen met behulp van de fantasie en daar-
bij in plaats van op de rede de nadruk op het gevoel legt.
Kenmerken:
 1. De fantasie is het hoogste vermogen in de mens.
 2. Afkeer van elke regeldwang.
 3. De natuur is vervuld van demonische krachten en een geheimzinnig
leven.
 4. Gespletenheid van het levensgevoel (tegenstelling tussen de eisen van
het gevoel en de werkelijkheid). Daardoor neiging tot melancholie.
 5. In de literatuur voorkeur voor het sprookje.
 6. Het romantische verlangen (die romantische Sehnsucht):
de onbewuste drang naar de volmaaktheid, naar het oneindige. Dit ver-
langen concretiseert zich later tot zwerflust; verlangen naar vreemde
landen en naar vroegere tijden (M.E.); belangstelling voor vreemde
volken en talen (vertalingen, vergelijkende taalkunde).
- j. Als i. met de toevoeging: De intensiteit der verschillende elementen kan
zeer uiteenlopen, waardoor grote verscheidenheid van karakter ontstaat.

B. Kritische opmerkingen:

1. b legt geen verband tussen Romantiek en het hieraan voorafgaande Ratio-
nalisme; dit bezwaar geldt ook voor c en d.
2. f is te eenvoudig van opzet.
3. g is eveneens te vlak; bovendien bevredigt de term "beweging" niet.

Compromisvoorstel:

De Romantiek is een geestesstrooming, die tegenover de aanbidding van de
rede meer de nadruk wil leggen op het gevoel en de fantasie.

Enkele kenmerken zijn:

1. Het romantische verlangen, voortvloeiende uit onvrede met het hier en
het nu; het ontvluchten van de harde werkelijkheid richt zich op:

het verleden (de M.E.),
het heden (zwerflust, belangstelling voor vreemde landen, interesse voor
bovennatuurlijke zaken),
de toekomst (met revolutionaire elementen).

2. Overgevoeligheid; daardoor neiging tot melancholie (en ook tot humor).
3. Opstandigheid (Weltschmerz).
4. Vrijheidsdrang.

In de literatuur leidt de Romantiek o.a. tot:
herleving van het sprookje; vertalingen; vergelijkende taalkunde; het opnieuw
bewerken van oude volksliederen en balladen.

* * * *

O P R O E P

De adviescommissie voor de lustrumviering van de Nederlandse Jeugdbond
ter bestudering van de geschiedenis (N.J.B.G.) wil o.m. komen tot een uit-
gave van allerlei uitspraken, die de geschiedenis, het onderwijs in de ge-
schiedenis en de geschiedenisleraar raken.

De leden der adviescommissie beschikken over een aantal van zulke uitspra-
ken, maar zijn er van overtuigd dat vele geschiedenisleraren bij hun lectuur
passages zijn tegengekomen, die aan de vergetelheid zouden kunnen worden
ontruikt door ze meer publiek te maken.

Men komt ze tegen in filosofische werken (Leibniz: "Historiae utilitas nulla
est..."), maar evengoed in memoires, romans en detective-verhalen.

Om de keuze te kunnen maken uit een zo breed mogelijk materiaal roept de
adviescommissie de hulp in van alle geschiedenisleraren in Nederland hun
vondst of vondsten te willen meedelen aan het lid der bedoelde commissie,
Dr. J. Roelink, Anna Vondelstraat 5 te Amsterdam-West.

Graag het citaat in de oorspronkelijke taal en spelling, met vermelding van
de schrijver en de titel van het werk, waarin de bedoelde uitspraak voorkomt.

* * * *

Mede naar aanleiding van bovenstaande oproep lijkt het gewenst de lezers van
Kleio enkele mededelingen te doen over de N.J.B.G., die reeds vijf jaar lang
tal van initiatieven heeft ontplooid. Men organiseerde werkkampen, studierei-
zen, lezingen, excursies, tentoonstellingen en congressen.

Ook geeft de Bond een eigen blad, "Fibula", uit. Een klein aantal collega's
raakte zijdelings met dit werk betrokken. In het algemeen gaat er van het
enthousiasme van deze jongeren voor ons vak een verfrissende werking uit.

Naar verluidt zal spoedig meer over de N.J.B.G. bekend gemaakt worden
door middel van een folder voor alle geschiedenisleraren.

Dr. D. Roorda.